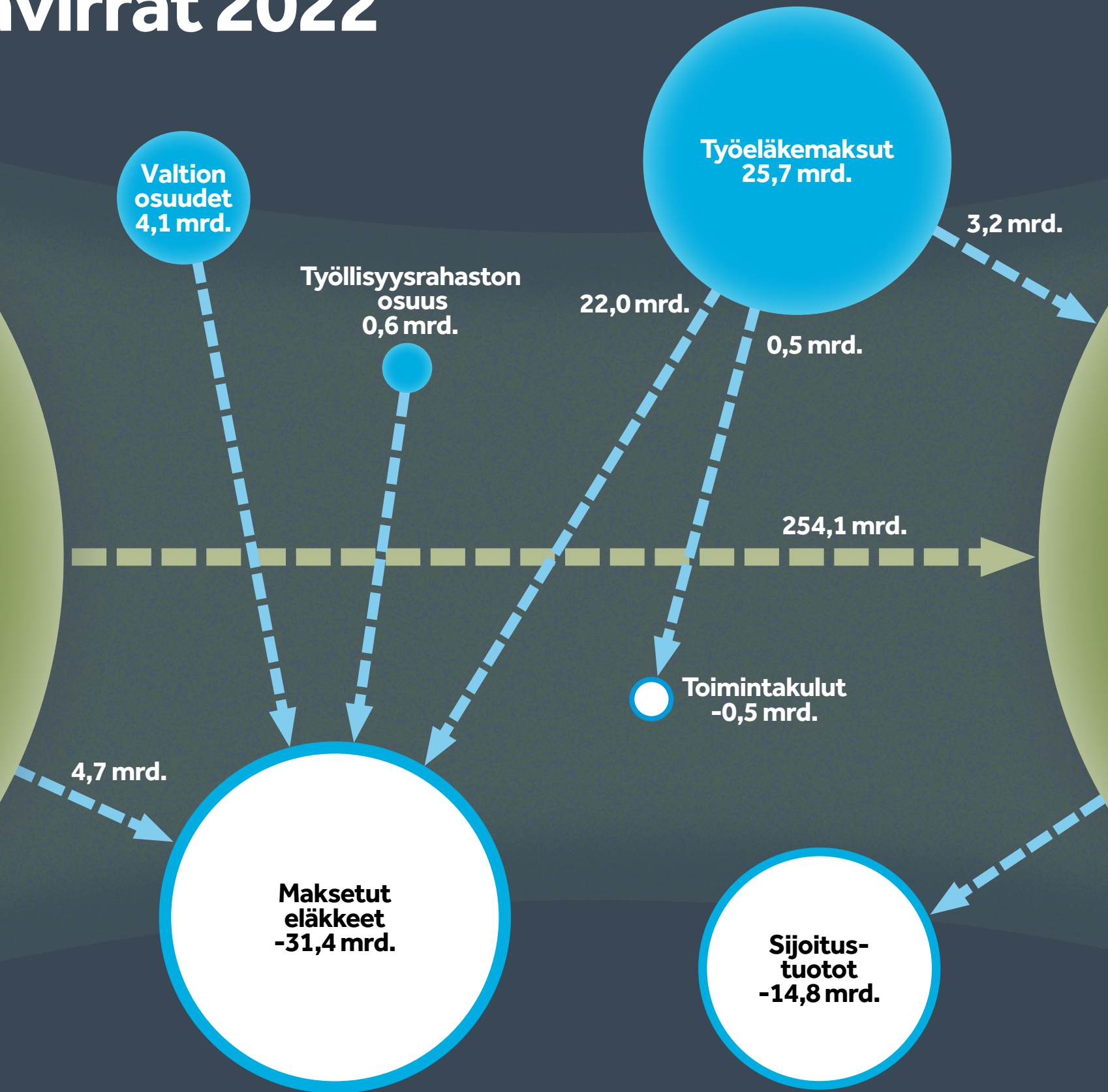

Työeläkerahavirrat 2022

Eläkevarat
31.12.2021
258,8
miljardia

Eläkevarat
31.12.2022
242,4
miljardia

Olen itse maksanut eläkkeeni – vai olenko?

Olen maksanut eläkkeeni itse! Eläkeasioista käydyin kansalaiskeskustelun yhteydessä törmää toisinaan tähän lausahdukseen.

Näkemystään puolustava keskustelija kertoo itse maksaneensa eläkkeensä eikä siihen siis ole oikeutta viranomais- tai muin toimin koskea. Tällainen mielipide on täysin ymmärrettävä, jos henkilöllä on takanaan monen vuosikymmenen työrupeama ja toimeentulo eläkeaikana on juuri ja juuri riittävä.

Lakisääteisen työeläkejärjestelmän rahoituksen kannalta kysymys eläkkeiden maksajista on kuitenkin melko moniulotteinen. Esimerkiksi yrittäjien eläkejärjestelmässä ei ole lainkaan rahastointia ja osan kustannuksista kattaa valtio.

Keskityn työntekijän eläkelain mukaiseen tarkasteluun, jossa osa kerätystä mak-

”Palkansaaja ei rahoita omaa eläkettään, vaan aina jonkun muun.”

susta rahastoidaan ja työeläkemaksua maksavat sekä työnantajat että palkansaajat. Vielä 1990-luvun alkuvuosiin saakka työeläkemaksusta vastasi yksin työnantaja. Ei voida kuitenkaan sanoa, että työeläkkeet olisivat tuolloinkaan olleet työnantajan lah-

ja henkilöstölleen, koska yhtäältä järjestelmästä oli säädetty lailla ja toisaalta, jos sitä ei olisi lainkaan ollut, palkat olisivat luultavasti olleet korkeampia.

TYÖNTEKIJÄN ELÄKEMAKSUN käyttöön-otto vuonna 1993 muutti työeläkkeiden maksaja-asetelmaa joka tapauksessa merkittävästi. Taustalla olivat 1990-luvun alun lamavuosien karut opetukset ja herääminen talouden lainalaisuuksiin. Seurasi muodikasta nykytermiä käyttäen sopeuttamisen aika, joka jatkuu yhä edelleen.

Työntekijöiden oman maksuosuuden myötä eläkkeiden kustannukset ja niiden kasvu tulivat aikaisempaa näkyvämmiksi myös palkansaajille ja heidän etujärjestöil-

Kukapa ei haluaisi tuottoa sijoituksilleen? Telan analyysi-toimintojen johtaja Jari Soka mukaan myös palkansaajien edun mukaista on, että eläkevaroilta tavoitellaan parasta saatavilla olevaa tuottoa.

leen. Tämän seurauksena maassamme on pystytty kehittämään eläkejärjestelmää suhteellisen kivuttomasti vastaamaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaatimuksia. Perinteinen samassa veneessä olemisen eetos lienee ollut tässä merkittävin tekijä.

Työeläkejärjestelmän rahoitus perustuu sekajärjestelmään, jossa maksussa olevat eläkkeet katetaan pääosin kunkin vuoden maksutuloilla ja tulevaisuuteen varaudutaan osittaisella rahastoinnilla. Voikin sanoa, että palkansaaja ei rahoita omaa eläkettään, vaan aina jonkun muun. Vastineeksi jotkut muut taas rahoittavat työnsä perusteella suoritetulla eläkemaksulla hänen eläkkeensä.

Maksamisen käsitteellä voidaan tarkottaa sekä kunkin hetken kulujen kattamista että laajempaa rahoittamisvastuuta. Rahastoon kertyvästä osuudesta voi olla perustellusti myös sitä mieltä, että palkansaaja rahoittaa sen kautta myös omaa tulevaa eläkettään.

RAHASTOJEN KASVAESSA yhä tärkeämpää on tarkastella myös niille saatavissa olevaa sijoitustuottoa. Rahoituksen suunnittelun pohjana on, että sijoituksille saadaan reaali- tuottoa karkeasti 3,5 prosentin verran pitkällä aikavälillä. Tämä merkitsee, että sijoitustoiminta ei enää olekaan ”järjestelmän sivujuonne”, kuten legendaarinen vakuutusmatemaatikko, työeläkejärjestelmän isänsikin kutsuttu Teivo Pentikäinen totesi aikoinaan.

Oikeastaan meidän palkansaajien pitäisi – halusimmepa tai emme – kuunnella entistä herkemällä korvalla työeläkesijoittajien näkemyksiä. Tai ainakin toivoa, että sijoituksia hoitavat henkilöt suorittavat tehtävänsä hyvin ja sisäistävät sen huipputärkeän roolin, joka heillä on eläkkeidemme maksamisessa.

Kaiken edellä kirjoitetun jälkeen on syytä palata alkuperäiseen kysymykseen siitä, onko palkansaaja maksanut eläkkeensä vai ei. Työeläkejärjestelmän osittaiseen rahastointiin perustuva rahoitusmalli ja sen painottuminen entistä enemmän tulevien sijoitustuottojen varaan merkitsevät melko yksiselitteisesti, että palkansaaja ei ole maksanut eikä tulevaisuudessakaan maksa omaa eläkettään kuin korkeintaan osittain.

Sen sijaan voi hyvin todeta, että palkansaaja on itsestään selvästi ansainnut eläkkeensä. Ja sehän on tietysti hyvä juttu sekin. /

Eläkevarat vai sijoitusvarat?

TEKSTI: JAAKKO AHO

Työeläkejärjestelmän varoista puhuttaessa viitataan vaihtelevasti eläkevaroihin ja sijoitusvaroihin. Niiden välillä on muutaman miljardin ero.

ELÄKEVAROJEN ja sijoitusomaisuuden ero johtuu pääosin vakuutusmaksusaamisista. Vakuutusmaksusaamisista on kolme miljardia euroa, koska vakuutusmaksut erääntyvät kuukausittain palkanmaksusta seuraavan kuun lopussa.

Eläkevarojen määrä oli vuoden 2022 lopussa 242,4 miljardia euroa ja sijoitusomaisuuden eli sijoitusvarojen 239 miljardia euroa. Ero näiden välillä on 3,4 miljardia euroa.

Summat on koottu työeläkelaitosten tilinpäätöksistä, joissa tase kuvaa eläkelaitoksen omaisuuden (sijoitukset) ja velkojen (eläkevelvoitteet) arvoa vuoden lopussa.

Työeläkevaroiksi lasketaan se määrä omaisuutta, mikä on eläkevelvoitteiden katteena (vastattavaa). Sen sijaan sijoitusomaisuus on merkitty taseen vastavaa puolelle.

Kun työeläkeyhtiöiden ja Kevan tasetta tarkastelee käyvin arvoin, eläkevarojen määrä on siinä 210,6 miljardia euroa ja sijoitusomaisuus 207,1 miljardia euroa.

Tämä tarkastelu koskee työeläkeyhtiöiden ja Kevan jäsenyhteisöjen varoja. Muissa eläkejärjestelyissä työeläkevarojen ja sijoitusomaisuuden välillä ei ole juurikaan eroa.

Tasetietoja työeläkeyhtiöiltä ja Kevasta:

Vastaavaa	mrd. €
Sijoitukset	207,1
Vakuutusmaksusaamiset	3,0
Muu omaisuus	10,4
Vastaavaa yhteensä	220,5
Vastattavaa	mrd. €
Eläkevelvoitteet	210,6
Muut velat	9,9
Vastattavaa yhteensä	220,5

Lähde: ETK

TEKIJÄT JA ASiantuntijat

Jaakko Aho
Aktuaaripäällikkö
ETK

Kimmo Koivurinne
Analyttikko
Tela

Henna Iire
Matemaatikko
ETK

Maija Schrall
Tilastosuunnittelija
Tela

Toimitus: Anne Iivonen, Eläketurvakeskus
Ulkoasu: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
Julkaisijat: Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ry

Työeläkelaitosten tilinpäätöstiedot julkaistaan 5.6.2023 painatussa Työeläke-lehdessä sekä Työeläkelehti.fi-verkkolehdedessä, Etk.fi-, Tela.fi- ja Julkari.fi-palveluissa.

